

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BFY330-O-2021-VÅR-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	07-05-2021 09:00	Termin:	2021 VÅR
Sluttdato:	14-05-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
Flowkode:	203 BFY330 1 O 2021 VÅR		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	349
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7940
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja
Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *: Ja

Gruppe

Gruppenavn:	(Anonymisert)
Gruppenummer:	5
Andre medlemmer i gruppen:	358

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

De kan, de vil, de må bare ha litt tilrettelegging
– en kvalitativ studie om erfaringer knyttet til kroppsøvningsfaget for barn
med cerebral parese

They can, they want to, they just need some facilitation
– a qualitative study of experiences related to the physical education
subject for children with cerebral palsy

Kandidatnummer: 349 og 358

Bachelor i fysioterapi
Fakultet for Helse og sosialvitenskap
Institutt for helse og funksjon

Innleveringsdato: 14.05.2021

Antall ord: 7940

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Å arbeide med denne bacheloroppgaven har vært lærerikt og utfordrende. Vi håper arbeidet med den gjør oss bedre rustet i møte med denne pasientgruppen når vi etter sommeren skal ut i turnus. I tillegg håper vi oppgaven kan inspirere til et bedre tverrfaglig samarbeid mellom fysioterapeuter og kroppsøvingslærere.

Vi vil gjerne takke våre tre informanter for mye god informasjon. Uten dere ville ikke vi ha klart å skrive denne oppgaven. Videre vil vi også gi en stor takk til vår veileder for konkrete tilbakemeldinger og gode råd gjennom prosessen. Det må også sendes en stor takk til familie og venner for støtte gjennom arbeidet, samtidig som må vi takke våre fremtidige kjærester for at dere enda ikke er til stede i livene våre og dermed ikke har distraherert oss under skrivingen. Til slutt ønsker vi å takke hverandre for eminent partnerskap, gode diskusjoner, mye ros og latter, i tillegg til stillhet når dette har vært høyst nødvendig. Alt i alt har vi vært fornøyde med egne prestasjoner gjennom bachelorskrivingen.

Bergen, 10.05.2021

Sammendrag

Tittel: «De kan, de vil, de må bare ha litt tilrettelegging – en kvalitativ studie om erfaringer knyttet til kroppsøvfingsfaget for barn med cerebral parese»

Problemstilling: «Hvordan erfarer fysioterapeut og kroppsøvfingslærer at kroppsøvfingsfaget fungerer for barn med cerebral parese (CP) i barneskolen, og kan et tverrfaglig samarbeid føre til en bedring?»

Metode: For å svare på problemstillingen ble kvalitativ metode, med semistrukturerte intervju benyttet. Vi intervjuet to fysioterapeuter og en kroppsøvfingslærer med lang yrkeserfaring innen området fysisk aktivitet for barn med CP.

Resultat: Kunnskap om CP og tilrettelegging er avgjørende for å sikre deltakelse for disse barna. Begrensede faktorer sees i samfunnet, omgivelsene og personene rundt barnet, og hos lærere fordi de ofte mangler kompetanse om diagnose og funksjon. Samtlige informanter er positive til tverrfaglig samarbeid og ser på dette som en god mulighet til å holde barna inkludert i kroppsøvfingsfaget. De stiller seg stekt uenige i at barna skal tas ut av undervisningen for å gå til fysioterapeut, da kroppsøving og fysioterapi er to vidt forskjellige ting.

Konklusjon: Mangel på kunnskap kommer frem som den tydeligste årsaken til at tilrettelegging og deltakelse i kroppsøving for barn som har CP uteblir. Et tverrfaglig samarbeid mellom fysioterapeut og kroppsøvfingslærer kan være en mulig løsning på dette.

Abstract

Title: «They can, they want to, they just need some facilitation – a qualitative study of experiences related to the physical education subject for children with cerebral palsy»

Topic question: «What kind of experience do physiotherapists and physical education (PE) teachers have with PE for children with cerebral palsy (CP) in elementary school, and can an interdisciplinary collaboration lead to an improvement?»

Method: In order to answer the topic question, we have used a qualitative method with semi-structured interviews. We interviewed two physiotherapists and a PE teacher with long professional experience with the topic physical activity for children with CP.

Results: Knowledge of the diagnosis and facilitation is crucial when it comes to ensuring participation in PE for these children. Limiting factors are seen in the society, surroundings, in people close to the children, and the in teachers as they often lack competence when it comes to diagnosis and function. All our informants are positive to interdisciplinary collaboration and sees this as an opportunity to include children with CP in PE. They strongly disagree that a child with CP should be taken out of PE to have physiotherapy, as PE and physiotherapy are quite different things.

Conclusion: Lack of knowledge emerges as the most obvious reason for the lack of facilitation and participation in physical education for children with CP. An interdisciplinary collaboration between physiotherapist and physical education teacher could be a possible solution to this.

Innholdsfortegnelse

FORORD	1
SAMMENDRAG	2
ABSTRACT	3
INNHOLDSFORTEGNELSE	4
1.0 INNLEDNING	6
1.1 Bakgrunn for valg av tema	6
1.2 Problemstilling	6
2.0 TEORI	7
2.1 Cerebral parese	7
2.1.1 Fysisk aktivitet	7
2.2 Tilpasset opplæring og tilrettelegging	8
2.2.1 Ny læreplan i kroppsøving	8
2.2.2 Kompetanse i barneskolen	8
2.3 Inkludering	9
2.4 Deltakelse	9
2.5 Tverrfaglig samarbeid	10
2.6 Relevant forskning	11
3.0 METODE	12
3.1 Valg av fremgangsmåte	12
3.2 Vitenskapsteori og forforståelse	12
3.3 Gjennomføring	13
3.3.1 Forskningsdesign	13
3.3.2 Utvalg	13
3.3.3 Datainnsamling	13
3.3.4 Etske aspekter	14
3.3.5 Dataanalyse	14
3.4 Metodediskusjon	14
3.4.1 Reliabilitet	14
3.4.2 Intern validitet	15
3.4.3 Ekstern validitet	16

4.0 RESULTATER	17
4.1 Cerebral parese og fysisk aktivitet	17
4.2 Tilpasset opplæring og tilrettelegging	17
4.3 Deltakelse og inkludering	20
4.4 Tverrfaglig samarbeid	22
5.0 DRØFTING	23
5.1 Erfaringer med kroppsøvningsfaget	24
5.1.1 Et lavere aktivitetsnivå	24
5.1.2 Det blir ikke tilrettelagt	24
5.1.3 Å bli tatt ut av undervisningen	26
5.1.4 Hvordan inkludere og sikre deltakelse?	27
5.2 Tverrfaglig samarbeid	28
5.2.1 Manglende kunnskap	28
5.2.2 Fysioterapi og kroppsøving	29
5.2.3 Hvordan samarbeide?	29
6.0 KONKLUSJON	30
REFERANSELISTE	31
VEDLEGG	35
Vedlegg 1: Samtykkeskjema fysioterapeuter	35
Vedlegg 2: Samtykkeskjema kroppsøvlingslærer	38
Vedlegg 3: Intervjuguide fysioterapeut 1	41
Vedlegg 4: Intervjuguide fysioterapeut 2	42
Vedlegg 5: Intervjuguide kroppsøvlingslærer	43
Vedlegg 6: Transkripsjon av intervju med fysioterapeut 1	44
Vedlegg 7: Transkripsjon av intervju med fysioterapeut 2	53
Vedlegg 8: Transkripsjon av intervju med kroppsøvlingslærer	64

1.0 Innledning

Denne oppgaven omhandler erfaringene til to fysioterapeuter og en kroppsøvingslærer knyttet til kroppsøvingsfaget for barn med CP på barneskolen. Oppgaven tar i tillegg for seg hvorvidt et tverrfaglig samarbeid mellom yrkesgruppene kan være aktuelt.

CP er den vanligste årsaken til funksjonsnedsettelse hos barn, og i Norge diagnostiseres det 1-2 barn per 1000 levendefødte hvert år (FHI, 2019). Med andre ord får mellom 120 og 150 barn CP-diagnosen hvert år (UiO, 2020). Vi forstår derfor at problemstillinger knyttet til fysisk aktivitet og deltakelse for disse barna oppstår relativt hyppig. Dette sees både på fritiden og i skolen, spesielt i kroppsøving.

Kroppsøving er et sosialt ferdighetsfag, samt et viktig helsefag (Eriksen, u.å., s. 4). Det er det eneste faget på timeplanen der fysisk aktivitet og kropp står sentralt. Elevene lærer å bruke kroppen gjennom sentrale områder som lek, idrett, dans, svømming og friluftsliv (Sunnaas, 2019). For å delta i kroppsøving er elever som har CP helt avhengig av at skolen og skolens ansatte tar sine undervisningsoppgaver på alvor og prioriterer tilrettelegging i faget (Eriksen, u.å., s. 12).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

I løpet av praksisperiodene våre på fysioterapistudiet har vi begge tilegnet oss erfaringer med barn med CP. Vi har observert de i samspill med andre barn i fysiske aktiviteter og sett gleden det bringer dem. Vi har også observert barn som ikke mestrer å delta, som blir tatt ut av gruppen og gitt eget opplegg. Motivasjonen vår til å skrive denne oppgaven bunnar i nysgjerrigheten knyttet til hvordan kroppsøvingstimene for disse barna fungerer. Vi ønsker å utforske hvordan vi som kommende fysioterapeuter kan bidra til å sikre deltakelse for dem.

1.2 Problemstilling

Det er for oss interessant å se på kunnskapen som ligger til grunn når det kommer til tilrettelegging i kroppsøving for denne målgruppen. Er kompetansen om temaet god nok for å sikre best mulig deltakelse? Videre ønsker vi å se på samhandlingen mellom fysioterapeut og kroppsøvingslærer. Kan et tverrfaglig samarbeid mellom de to yrkesgruppene bidra i

større grad til å sikre inkludering i faget? For å kartlegge dette har vi utarbeidet problemstillingen:

«Hvordan erfarer fysioterapeut og kroppsøvlingslærer at kroppsøvlingsfaget fungerer for barn med CP i barneskolen, og kan et tverrfaglig samarbeid føre til en bedring?»

2.0 Teori

Under dette kapittelet vil vi ta for oss relevant teori knyttet opp mot vår problemstilling. Kapittelet er delt inn i temaer som er sentrale for oppgaven videre.

2.1 Cerebral parese

CP er en samlebetegnelse på motoriske funksjonsforstyrrelser på grunn av hjerneskade før, under eller like etter fødselen (Gjerstad et al., 2020). Tilstanden kan ramme den ene kroppshalvdelen, begge bein eller alle ekstremitetene i større eller mindre grad. Symptomer avhenger av hvilke hjerneavsnitt som er skadet, og kan variere fra lette forstyrrelser i muskelfunksjonen til kraftig spastisitet eller meningsløse, ufrivillige bevegelser. Vanlige sykdomstegn er økt muskelspenning og refleksfunksjon, samt ufrivillige og ukontrollerbare bevegelser. Ved skade på lillehjernen forekommer manglende muskelkoordinering og balanseforstyrrelser. Det er vanlig at det forekommer forkortning av sener og kontraktur i ledd. CP er ikke en progredierende tilstand. Regelmessig trening og fysioterapi er grunnleggende for at denne pasientgruppen skal kunne opprettholde så høyt funksjonsnivå som mulig (Jacobsen et al., 2017, s. 504-505).

2.1.1 Fysisk aktivitet

Verdens helseorganisasjon (2020) anbefaler at barn og ungdom i alderen 5-17 år bør ha et aktivitetsnivå på gjennomsnittlig 60 minutter hver dag med moderat til høy intensitet. Videre anbefales det at barn i den gitte alderen bør begrense hvor mye de er stillesittende. Helsedirektoratet (2019) anbefaler at aktivitetene bør være så allsidige som mulig for å sikre optimal utvikling.

Barn som har CP har lavere aktivitetsnivå og tilbringer mer tid stillesittende enn jevnaldrende (Johansen et al., 2021, s. 2). En pågående studie viser at personlige faktorer og omgivelser, følelsen av å ikke være god nok og mangelen på muligheter fungerer som barrierer for fysisk aktivitet. Videre belyses det at mestringsfølelse, inkludering, glede og muligheter er faktorer som legger til rette for fysisk aktivitet (Johansen et al., 2021, s. 1-2).

2.2 Tilpasset opplæring og tilrettelegging

«Det er enkelt å se at tilpasset undervisning i kroppsøving er helt nødvendig for at elevene skal kunne oppleve mestring med jevne mellomrom, og gjennom det ha mulighet til å utvikle livslang bevegelsesglede» (Brattenborg & Engebretsen, 2013, s. 162). Opplæringsloven § 2-1 slår fast at alle barn i Norge har lovfestet rett og plikt til grunnskoleopplæring. Opplæringen skal være tilpasset evnene og forutsetningene til den enkelte elev, jf. § 1-3 (Lovdata, 1998). Alle elever skal ha en likeverdig opplæring og tilfredsstillende utbytte av undervisningen. Barn med ulike funksjonsnedsettelse og de utfordringene det medfører har behov for tilrettelegging. Dette gjelder alle fag. I kroppsøving må man tenke alternativt rundt fagets oppbygging og handlingsrom (Sunnaas, 2019).

2.2.1 Ny læreplan i kroppsøving

Fra 01.08.2020 ble en ny versjon av læreplanen i kroppsøving gradvis innført (Utdanningsdirektoratet, u.å.). Med den nye læreplanen foregår det en omveltning i faget. Ulike bevegelsesaktiviteter, lek og øving vektlegges nå i større grad enn tidligere. Ifølge Utdanningsdirektoratet (2019) har idrett tidligere hatt stort fokus. Nå inngår idrettsperspektivet som en del av begrepet bevegelsesaktiviteter. Faget skal bidra til at elevene utvikler forståelse for at alle har ulike forutsetninger og muligheter, og anerkjenne forskjellighet ved å inkludere alle. Deltakelse og samarbeid står sentralt (Utdanningsdirektoratet, 2019).

2.2.2 Kompetanse i barneskolen

Ifølge Opplæringsloven § 10-2 må tilsette som skal undervise ha relevant kompetanse i de fagene de skal undervise i (Lovdata, 1998). Statistisk Sentralbyrå gjennomførte en rapport om «Lærerkompetanse i grunnskolen» i 2018/2019. Denne viser at i underkant av 55% av

kvinner og over 30% av menn som underviser i kroppsøving på grunnskolen ikke har noen studiepoeng i faget (Perlic, 2018/19, s. 44).

Mange kroppsøvingslærere har aldri selv erfart vanskeligheter med å være i fysisk aktivitet. Dette er faktor som bidrar til at det kan være vanskelig å sette seg inn i hvordan det er å ikke passe inn i kroppsøvingsfaget. Norges Idrettshøgskole har som mål å gjøre fremtidens lærere mer bevisste på grupper som lett kan føle seg ekskludert i tradisjonell kroppsøving, inklusiv dem med funksjonsnedsettelse (NIH, 2015).

2.3 Inkludering

«Inkludering handler om å tilpasse læringsmiljøet til mangfoldet blant barn og elever, og gi alle en reell mulighet til å delta i det faglige og sosiale fellesskapet» (Statped, 2020). Ved tidlig å inkludere alle i klassen vil man kunne skape et trygt og aksepterende miljø, hvor elevene lærer å godta sine sterke og svake sider. Det blir da normalt at man mestrer forskjellige nivåer og lærer i ulikt tempo, som igjen kan bidra til å utvikle elevenes idrettslige, kroppslige, personlige og sosiale ferdigheter. Disse ferdighetene vil igjen gi barna kompetanse til å kunne håndtere eget liv og samtidig bidra til et godt felleskap (Brattenborg & Engebretsen, 2013, s. 178).

Førsteamanuensis Øyvind Standal ved Seksjon for kroppsøving og pedagogikk ved Norges idrettshøgskole forklarer poenget med inkludering som «et tiltak for elever med spesielle behov. Det handler om å legge til rette for forskjelligheter uten at noen grupper markeres som problematiske» (NIH, 2015). Videre belyser han at det tidligere idrettsperspektivet som fokuserte på vinnere og tapere har bidratt til å gjøre kroppsøving et mindre inkluderende fag (NIH, 2015).

2.4 Deltakelse

Deltakelse defineres av Bokmålsordboka (2021) som «det å være med på eller ta del i». Man kan også se på deltakelse i sammenheng med helse i den forstand at aktiviteten blir spesielt meningsfull, og skaper en erfaring som gir overskudd (Stensæth & Jenssen, 2016, s. 18).

Tøssebro og Wendelborg (2014, s. 61) trekker frem at barn med funksjonsnedsettelse deltar

mindre i skole- og sosiale aktiviteter til tross for at de går på vanlig skole og tilhører en normal klasse.

Det benyttes ulike begreper for deltakelse, integrering er en av dem. Man kan skille mellom fysisk og sosial integrering. Fysisk integrering er å være på et sted sammen med andre, mens sosial integrering er den sosiale kontakten mellom personer. Den fysiske integreringen er en forutsetning for den sosiale (Tøssebro og Wendelborg, 2014, s. 60). Dette trekker frem viktigheten av tilstedeværelse med resten av klassen for å kunne bli en del av det sosiale nettverket. Elever med spesielle behov blir ofte fritatt fra kroppsøving i stedet for at det blir søkt om ekstra ressurser. En annen årsak til at elevene tas ut av timene kan være at kroppsøvingslæreren har for lite kunnskap om utfordringene (Brattenborg & Engebretsen 2013, s. 179). Å bli tatt ut av undervisningen, for denne elevgruppen, vil ha negativ innvirkning på den sosiale deltakelsen på skolen og fritiden (Tøssebro og Wendelborg, 2014, s. 69).

2.5 Tverrfaglig samarbeid

Tverrfaglig samarbeid defineres av Helsedirektoratet som:

«En strukturert arbeidsform som forutsetter dialog og felles beslutninger mellom personell fra ulike faggrupper og sammen med pasient, bruker og eventuelt pårørende både i utredning (...), planlegging (...), gjennomføring (...) og evaluering av tiltak» (Helsedirektoratet, 2018).

I den overordnede delen av læreplanverket i den norske grunnopplæringen står det at «lærerne kan få god støtte av andre yrkesgrupper både til å avdekke utfordringer og til å gi eleven den hjelpen de trenger.» (Utdanningsdirektoratet, 2018). For elevens utvikling er det avgjørende at tiltak settes inn så raskt som mulig når utfordringene oppdages (Utdanningsdirektoratet, 2018). I 2016 ble det gjennomført en kartlegging av årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det viser seg at fysioterapeuter utgjør 0,5% av de 985,1 årsverkene i skolehelsetjenesten for barneskolen i Hordaland fylkeskommune (Helsedirektoratet, 2016, s. 34).

Samme år sa Helse- og omsorgsminister Bent Høie at «mange kommuner har også behov for å styrke [skolehelse]tjenesten med andre yrkesgrupper, for eksempel (...) fysioterapeut (...)» (Regjeringen, 2016). Karianne Bruun Haugen, leder i Norges Fysioterapi Forbund Region Osloområdet, mener at «en tverrfaglig skolehelsetjeneste, med fysioterapeut, kan bidra til å motvirke frafall i kroppsøvingstimer» (Hovden, 2016).

2.6 Relevant forskning

Doktorgraden *Jeg kan og jeg vil, men jeg passer visst ikke inn – en narrativ studie om barn og unges erfaringer med kroppsøvingfaget når de har en sjelden diagnose (fysisk funksjonshemming)* (Svendby, 2013) har inkludering i kroppsøving som et sentralt tema. Studien trenger at barna ønsker å delta, men at fagets konstruksjon begrenser muligheten.

Masteroppgaven om *Elever med funksjonshemming sine erfaringer med kroppsøvingfaget* (Heggedal, 2020) ser på kroppsøvingstimene som en arena for å bygge tilhørighet og relasjoner til medelever. Her trekkes frem viktigheten av kommunikasjon mellom lærer og elev for å danne positive erfaringer med faget.

Tine Soulié har skrevet en artikkel om Süleyman, en gutt på 10 år med CP. Han har tidligere hatt gangfunksjon, men er per nå mye stillesittende i rullestol etter en operasjon i beina. Süleyman har gangtrening med fysioterapeut mens klassekameratene har kroppsøving. Artikkelen tar for seg ulempene med dette og presiserer viktigheten av å ha et klart skille mellom fysioterapi og kroppsøving (Soulié, 2013).

I 2017 ble det gjennomført en studie for å kartlegge kompetansen kroppsøvingslærere i Israel hadde for å inkludere barn som har CP. Studien konkluderer med at kompetansen er lavere desto større funksjonsnedsettelse barna har. Videre anbefales en samhandling mellom fysioterapeuter og kroppsøvingslærere for å sikre denne kompetansen (Hutzler, Y. & Barak, S., 2017).

3.0 Metode

I dette kapittelet kommer vi til å belyse hvilken metode vi har benyttet for å svare på vår problemstilling.

3.1 Valg av fremgangsmåte

I denne oppgaven tar vi i bruk kvalitativ metode for å sette søkelys på vårt problemområde. Malterud (2018, s. 30) beskriver kvalitative metoder som «forskningsstrategier for beskrivelse, analyse og fortolkning av karaktertrekk og egenskaper eller kvaliteter ved de fenomenene som skal studeres». I vår oppgave ønsker vi å finne ut hva slags erfaringer fysioterapeut og kroppsøvlingslærer har med kroppsøving for barn med CP. Videre ønsker vi å se på hvordan et tverrfaglig samarbeid kan forbedre faget. Ved bruk av kvalitativ metode kan vi få et større inntrykk av informantene våre sine menneskelige egenskaper som erfaringer, opplevelser, tanker, forventninger, motiver og holdninger (Malterud, 2018, s. 31).

3.2 Vitenskapsteori og forforståelse

Den vitenskapsteoretiske bakgrunnen for valget av kvalitativ metode er en hermeneutisk fenomenologisk tilnærming. Hermeneutikk omhandler spørsmål knyttet til forståelse og fortolkning. Den kan hjelpe oss forstå hvordan vi forstår, og hvordan vi gir verden mening (Thornquist, 2018, s. 167). Fenomenologi er en erfaringsbasert tradisjon, og omhandler hvordan verden erfares for subjektet (Thornquist, 2018, s. 22).

Malterud (2018, s. 45) peker på at forforståelsen ofte er en viktig side av vår motivasjon for å sette i gang med forskning omkring et bestemt tema. Dette påvirker måten vi samler, leser og tolker data. Før prosjektstart hadde begge erfaringer med pasientgruppen fra tidligere praksisperioder. Vår felles oppfatning er at pasientgruppen har en stor variasjonsbredde når det kommer til funksjon. Vi opplever at de med tilrettelegging kan mestre ulike aktiviteter og ferdigheter, til tross for sine funksjonsnedsettelse. Inntrykket vårt er at de som ikke mestrer å gjennomføre planlagt aktivitet blir satt til side, og at de får et eget opplegg som nødvendigvis ikke har en tilknytning til undervisningen. Vi ser at dette kan føre til at elevene mister muligheten til deltakelse, og til å danne en tilhørighet til klassen.

3.3 Gjennomføring

3.3.1 Forskningsdesign

Det kvalitative forskningsintervjuet har vært vår måte å innhente informasjon på. Dette ble gjort gjennom semistrukturerte intervjuer. Vi utarbeidet på forhånd intervjuguiden for å skaffe relevant data fra informantene våre (Vedlegg 3-5). De tre intervjuguidene var ikke identiske, men hadde samsvarende temaer. Disse ble knyttet opp mot de ulike informantene ut fra deres bakgrunn. «Når formålet er å få vite noe vi ikke visste fra før (...) er det viktig å ikke gjøre intervjuguiden for detaljert eller følge den slavisk» (Malterud, 2018, s. 133-134). Vi ønsket derfor å benytte intervjuguiden som en støtte under intervjuene og reviderte den underveis i datainnsamlingen.

3.3.2 Utvalg

Det ble gjort et strategisk utvalg av intervjuobjekter for å belyse vår problemstilling. Vi ønsket informanter som kunne gi oss mye og god informasjon. Tidlig i prosessen ble vi enige om å intervju fysioterapeuter med lang yrkeserfaring med barn som har CP. For å sikre kroppøvingsperspektivet ville vi også intervju en person med tilknytning til faget. Ved å forhøre oss med medstudenter og lærere fant vi intervjuobjekter. Vi tok kontakt med anbefalte informanter, som enten sa ja til intervju eller henviste oss videre til kollegaer med mer kunnskap om temaet.

På den måten kom vi frem til tre personer og tok kontakt med disse per epost.

Kroppøvingslæreren ble valgt for å kartlegge hvilke kunnskap kroppøvingslærere sitter inne med og hvordan de opplever tilrettelegging i praksis. Vedkommende har også erfaring fra å undervise på høyskolenivå i tilrettelegging av kroppøvingstimer. Vi valgte fysioterapeutene for å finne ut hvordan tilrettelegging kan bidra til deltakelse. Begge fysioterapeutene har bred erfaring med barn som har CP. Videre i oppgaven blir de to referert til som fysioterapeut 1 og fysioterapeut 2. Fysioterapeut 2 har tidligere hatt kurs om deltakelse og tilrettelegging for barn med funksjonsnedsettelse, deriblant CP.

3.3.3 Datainnsamling

Intervjuene ble gjennomført digitalt. I forkant ble det sendt ut samtykkeskjema hvor det ble informert om gjennomførelse og personvern (vedlegg 1 & 2). Før intervjuene startet

innhentet vi tillatelse til å ta opptak. Under intervjuet var informant og intervjuer til stede, mens medskribent observerte. Det ble gjort lydopptak av intervjuene som senere ble transkribert. Intervjuguidene la grunnlaget for samtalen, mens informantens svar førte samtalen i ulike retninger. Dataene vi satt igjen med etter intervjuene hadde noen fellestrekk med gjennomgående tema, men også ulike perspektiver. Dette gjorde at vi satt igjen med et stort spekter av informasjon uten konkret sammenligningsgrunnlag.

3.3.4 Etske aspekter

Ved kvalitativ forskning er det viktig å ivareta informantenes personvern og anonymitet. Dette har vi sikret ved å følge retningslinjer for forskningsprosjekter utarbeidet av Høgskulen på Vestlandet og godkjent av Norsk senter for forskningsdata. Før intervjuene ble gjennomført skrev informantene under på et samtykkeskjema (vedlegg 1 & 2). Gjennom det ble de informert om deres rett til personvern og rett til å trekke seg fra prosjektet når som helst. Opplysningene gitt i intervjuene har blitt anonymisert. Videre ble lydopptakene fra intervjuene slettet umiddelbart etter transkripsjonen.

3.3.5 Dataanalyse

Det finnes mange ulike metoder for å gjennomføre en kvalitativ analyse. I denne oppgaven brukes systematisk tekstkondensering, som er en pragmatisk metode for tematisk tverrgående analyse av kvalitative data (Malterud, 2018, s. 97). Analysen ble gjennomført i fire trinn. Vi startet med å danne oss et helhetsinntrykk og trakk frem foreløpige temaer. Deretter identifiserte vi meningsdannende enheter og sorterte den innhentede informasjonen i fire kodegrupper: fysisk aktivitet, deltakelse og inkludering, tilrettelegging, og tverrfaglig samarbeid. Til slutt abstraherte vi de meningsbærende enhetene i tilhørende gruppe, og sammenfattet det til en helhet.

3.4 Metodediskusjon

3.4.1 Reliabilitet

Reliabilitet er forskningsresultatenes konsistens og troverdighet. Den referer til om resultatet kan gjentas på andre tidspunkt og av andre forskere ved hjelp av den samme metoden (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 276 & s. 357). Vi har tidligere redegjort for undersøkelsesprosessen, datainnsamlingen og analysen. Gjennom dette har prosessen og

valgene våre blitt synliggjort. Dette er det viktigste virkemiddelet for å sikre reliabilitet i kvalitativ forskning (Malterud, 2018, s. 18). En redegjørelse vil i tillegg gjøre at metoden kan gjentas av andre forskere.

Videre stiller vi oss spørsmålet om det er trekk ved selve undersøkelsen som har skapt resultatene vi har kommet frem til (Jacobsen, 2015, s. 241). Intervjuene ble gjennomført digitalt, noe som er en kunstig kontekst for intervjuobjektene. Det blir vanskelig å si hvordan ulike kontekster påvirker resultatet da samspillet mellom intervjuer, intervjuobjekt og kontekst er for komplekst (Jacobsen, 2015, s. 244). Et digitalt intervju blir gjerne mindre personlig enn det hadde blitt hvis man hadde møttes i virkeligheten. Et slikt intervju er imidlertid raskt og tidsbesparende, og kan gjennomføres hvor som helst. Det ble tatt opptak av intervjuene som senere ble transkribert for å sikre nøyaktig registrering av datamaterialet. Ved analysen av materialet har begge undersøkerne kommet frem til samme resultat, noe som styrker reliabiliteten (Jacobsen, 2015, s. 243).

3.4.2 Intern validitet

Validitet i samfunnsvitenskapene dreier seg om hvorvidt en metode er egnet til å undersøke det den skal undersøke (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 276). Intern validitet handler om resultatene oppfattes som riktige (Jacobsen, 2015, s. 228). Når man velger kvalitativt intervju som metode må man først vite noe om hvor gode informasjonskilder respondentene er (Jacobsen, 2015, s. 229). Informantene våre har mangeårig erfaring fra området, noe som styrker deres validitet. Vi kan også stille oss spørsmål om vi har for få intervjuobjekter med, og om det dermed blir for ensidige resultater. Med tanke på rammene for denne bacheloroppgaven ville flere informanter gitt for stort datamaterialet til å analysere. Vi har forøvrig sikret flere perspektiver ved å intervjuer to ulike yrkesgrupper, og tre informanter med ulik bakgrunn, kunnskap og kompetanse. Metodetriangulering kunne blitt benyttet for å styrke validiteten (Jacobsen, 2015, s. 237). Vi kunne undersøkt problemstillingen gjennom ulike metodiske innfallsvinkler, eksempelvis gjennomført en spørreundersøkelse.

Malterud (2018, s. 193) påpeker at enhver utveksling av kunnskap representerer muligheter for misforståelse. Som intervjuere burde vi vært flinkere til å stille oppfølgingsspørsmål for å unngå dette. Vi er førstegangsintervjuere, og hadde vi hatt mer erfaring på området ville

trolig oppfølgingsspørsmålene kommet mer naturlig. For å sikre respondentvaliditet kunne vi ha sendt utskriften av intervjuet eller utkast av resultatavsnittet til deltakerne for korrektur og godkjenning. Matlerud (2018, s. 193) slår imidlertid fast at det er problemstillingen og metoden som avgjør hva som er relevante valideringsprosedyrer, og at teksten nødvendigvis ikke blir «sannere» om deltakeren korrekturleser.

Videre er det viktig å være kritisk til egen forforståelse og mulige innvirkninger den kan ha på forskningsprosessen og den interne validiteten (Malterud, 2018, s. 44-46). Tidligere har vi redegjort for egen forforståelse og vår motivasjon til å skrive oppgaven. Dessuten må vi spørre oss om resultatene gjenspeiler virkeligheten (Jacobsen, 2015, s. 236). Det finnes lite forskning på dette området, og det blir derfor vanskelig å se om resultatene våre stemmer overens med tidligere forskning.

3.4.3 Ekstern validitet

Ekstern validitet eller overførbarhet dreier seg om i hvilken grad resultatene kan generaliseres til annet enn det man faktisk har undersøkt (Jacobsen, 2015, s. 237). Vi må stille oss spørsmål om resultatene primært er av lokal interesse eller om de kan overføres til andre intervjupersoner, kontekster og situasjoner (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 289). Det kan tenkes at tilrettelegging og deltakelse i kroppsøvingstimene kan overføres til å gjelde barn med andre funksjonsnedsettelse enn CP. Det kan også antas at fysioterapeuter kan samarbeide med andre yrkesgrupper og på arenaer for å bidra til å sikre tilrettelegging. Dette vil gjerne øke inkludering og deltakelse for barn med CP, og videre til barn med andre funksjonsnedsettelse.

Det er viktig å påpeke at tre informanter ikke er representativt for alle fysioterapeuter og kroppsøvingslærere. Vi kan derfor ikke konstatere at resultatene er gjeldene for alle innenfor de to yrkesgruppene. Det hadde vært interessant å få innblikk i andre fysioterapeuters og kroppsøvingslæreres erfaringer, og å se om de deler erfaringene denne oppgaven belyser. I tillegg hadde det vært av interesse å se på hvordan kroppsøvingfaget fungerer for barn med andre funksjonsnedsettelse.

4.0 Resultater

Resultatene er presentert ut fra våre fire kodegrupper. Første kode er fysisk aktivitet knyttet opp mot barn med CP. Andre kode er tilpasset opplæring og tilrettelegging, der det settes søkelys på hvordan skolen legger til rette for barna som har CP. Tredje kode er deltakelse og inkludering, hvor resultatene viser ulike måter å delta, og hvordan inkludering fungerer i praksis. Tverrfaglig samarbeid er siste kode, som presenterer informantenes opplevelse av samarbeid mellom fysioterapeut og kroppsøvlingslærer.

4.1 Cerebral parese og fysisk aktivitet

«Det (...) trenger ikke være en begrensning for fysisk aktivitet at man har CP, og det bør heller ikke være det» - Fysioterapeut 1.

Informantene omtaler CP som en stor og varierende diagnose, og en gruppe med lavere aktivitetsnivå enn funksjonsfriske barn. Flere av informantene poengterer at omgivelsene rundt kan være den største begrensende faktoren, både fra folk og samfunnet generelt. Gjennom intervjuene fremkommer det at det ofte er de voksne som ser flest begrensinger for barn med CP.

«Alle kan på et eller annet vis være fysisk aktive» - Fysioterapeut 2.

Med det mener informanten at en funksjonsnedsettelse ikke betyr at man ikke kan delta. Fysioterapeut 1 hevder at fysisk aktivitet for barn med CP er det samme som for alle andre barn, og angir at det er en glede og en frustrasjon. Informanten beskriver fysisk aktivitet som alt man gjør i løpet av en dag, og slår fast at på grunn av begrepets omfang muliggjør det at alle, uansett begrensninger, kan være fysisk aktive.

4.2 Tilpasset opplæring og tilrettelegging

I barneskolen er det ingen vurderingsordning for barna, noe kroppsøvlingslæreren mener forenkler mulighetene for tilrettelegging. Målet med faget er å være fysisk aktiv for å få en bedre hverdag.

«Faget er et læringsfag, ikke et prestasjonsfag.» – Kroppsøvlingslæreren.

Informanten angir videre at faget er i endring. Det er på vei bort fra idrettsfokuset og nå vektlegges utforskende aktiviteter, med dybdelæring sentralt. Å være best handler ikke lenger utelukkende om ferdigheter. Det handler om å tørre å utforske og se muligheter i egen kropp. Det kommer frem under intervjuene at den nye læreplanen i kroppsøving reduserer skillet mellom elevene. Informanten forklarer at kroppsøvlingslærerne begynner å se nytt på faget, noe den nye læreplanen bygger opp under. H*n kommer med eksempelet om å kalle det for «ballsidighet» fremfor ballidrett. Fysioterapeut 2 opplever likevel at noen kroppsøvlingslærere har et gammeldags syn på faget. Dette gjør at de har vansker med å tilpasse et tenkt opplegg.

Kroppsøvlingslærerutdanningen underviser generelt om funksjonsnedsettelse og diagnoser, ikke spesifikt om CP.

«Hovedmålet [med undervisningen] er at de skal tenke fagmetodikk. Det er en lærers viktigste virkemiddel» - Kroppsøvlingslæreren.

Informanten beskriver fagmetodikk som måten man jobber på for å fremme læring hos den enkelte elev, og slår fast at det er sentralt i undervisningen. Studentene skal reflektere over hvordan man lager fellesskap og samarbeidsøvelser, samt hvordan en lek eller aktivitet kan forandres slik at alle kan delta. For å gjøre det realistisk blir for eksempel rullestol brukt for at studentene selv skal oppleve hvordan det er å ha en funksjonsnedsettelse.

Videre hevdes det at tilrettelegging krever god kjennskap til hva som står i kompetansemålene i kroppsøvlingsfaget. En problemstilling som reises er at det ikke er en selvfølge at lærere med treårig kroppsøvlingsutdanning havner i barneskolen. Informantene angir at lærere har varierende kompetanse i tilrettelegging for barn som har CP, og mener en av årsakene er at det er ulikt hvor mye erfaring de har med gruppen. Det påpekes likevel at noen er dyktige. Resultatene peker på at både kunnskap og kompetanse kan være på plass, men at ressurser og tid ikke alltid er tilgjengelige når en skal tilrettelegge.

«Tilrettelegging i kroppsøving er for veldig mange kroppsøvingslærere at barnet får en assistent» - Fysioterapeut 1.

Informanten trekker frem at assistenten skal være en forlenget del av barnet. Mange assistenter i barneskolen er flinke, men få av dem har fått en opplæring i fysiske utfordringer og konsekvensene av disse. Alle informantene har opplevd at barn med CP tas ut av timen, enten for å være med en assistent eller for å få fysioterapi. Det kommer tydelig frem at de er sterkt uenige i denne fremgangsmåten.

Kroppsøvingslæreren sier:

«At de ikke skal ekskluderes, eller gå til fysioterapi. Jeg mener jo at de skal ha fysioterapi, men at det ikke skal være et enten eller, heller et både og»

Fysioterapeut 1 poengterer at barn som har CP gjerne har kognitive utfordringer i tillegg til de fysiske, og at det tilrettelegges for dette på en naturlig måte i skriftlige fag. Det stilles spørsmål ved hvorfor ikke tilrettelegging faller naturlig inn i kroppsøvingsfaget hvor barnet gjerne opplever de største utfordringene. Det fremkommer at det kreves mer innsats fra læreren i tilrettelegging av kroppsøving sammenlignet med andre fag. Å planlegge og gjennomføre en kroppsøvingstime som passer perfekt til alle er vanskelig, men med god planlegging og tilrettelegging vil undervisningen passe de fleste.

Informantene understreker at det er ulike måter å tilrettelegge kroppsøvingstimene på. Reglene, betingelsene og utstyret som brukes kan endres, og det presiseres at endringene kan gjøre det enklere for barn med CP å delta. Noen kroppsøvingslærere legger opp til at de funksjonsfriske barna i klassen skal gjøre det samme som barnet som har CP. Etter fysioterapeut 1 sine erfaringer fungerer ikke dette i lengden. Det poengteres at kroppsøvingstimene ikke alltid må sentrere seg rundt barnet med funksjonsnedsettelse. H*n anbefaler at de heller får delta på sitt nivå.

Fysioterapeut 2 hevder at tilpasset kroppsøving vil være negativt dersom det blir gjort for ensidig. Utover det sier informanten at det ikke er til å unngå at timene enten går utover de funksjonsfriske barna eller barnet med CP. Videre gir h*n uttrykk for at å dele klassen inn i mindre grupper kan være gunstig, men det gjøres oppmerksom på at faste hjelpere må

unngås. Det må også være lov å ta en elev ut av timen iblant. Informanten understreker at det er stor forskjell på å bli tatt ut for å gjøre en aktivitet i henhold til læreplanen og en aktivitet som er hensiktsmessig for den funksjonsnedsettelsen de har.

«(...) [Det er] ikke sånn at nå skal vi drive kontrakturforebygging fordi det er ditt hovedproblem med din CP» – Fysioterapeut 2

4.3 Deltakelse og inkludering

Kroppsøvlingslæreren er tydelig på at kroppsøving skal være et inkluderende fag og at skolen ikke skal ekskludere. Informanten argumenterer med at politiske føringer er konkrete når det kommer til en inkluderende skole. Det understrekes at alle skal finne seg til rette og bli utfordret ut fra sine forutsetninger. H*n trekker frem at den nye læreplanen muligens gjør det lettere, på grunn av sin nye innfallsvinkel.

«Hvis du følger [læreplanen], så har du på en måte ikke noe argument for å ekskludere dem» - Kroppsøvlingslæreren.

Det bemerkes at avgjørelsen om eleven med CP kan delta eller ikke, bør tas i samråd med flere. Kroppsøvlingslæreren trekker frem erfaringer hvor rektor bestemmer at eleven tas ut uten å rådføre seg lærer. Dette skjer på tross av at mange lærere har kompetanse til å inkludere dem i timene. Det påpekes at for lærere med manglende kompetanse kan det være en lettelse at eleven tas ut. Samtlige informanter presiserer at de er sterkt uenige i at barn som har CP ikke får delta i kroppsøvingstimene.

Fysioterapeut 1 sier:

«(...) det blir gjort en del valg på vegne av barnet: ja, men du kan jo bare gå til fysioterapeuten. Også glemmer de at det å være sosial i gymnastikken er en veldig stor del av inkluderingen ellers på skolen også»

og som fysioterapeut 2 presiserer:

«fysioterapi og kroppsøving er to veldig forskjellige ting».

Flesteparten av barn med CP har jevnlig oppfølging av fysioterapeut. I samtlige intervjuer kommer det frem at fysioterapi ikke skal være en erstatning for kroppsøving.

Kroppsøvlingslæreren hevder at kroppsøvlingsfaget fokuserer på muligheter fremfor

diagnosens begrensede faktorer. Dette viser viktigheten av at kroppsøvingstimene ikke byttes ut med individuell fysioterapi, hvor barnets problematikk knyttet opp mot diagnosen ofte står i sentrum.

«På barneskolenivå opplever jeg at alle har lyst til å være med. (...). Det er ingen som har lyst til å sitte på sidelinjen (...) og se på at noen andre har det gøy» - Fysioterapeut 1.

I samtale rundt fordeler med inkludering, vektlegger fysioterapeut 2 at funksjonsfriske barn og barn med CP kan finne ressurser hos hverandre. Informanten fremhever at det handler mye om respekt, likeverd og inkludering. Kroppsøvlingslæreren beskriver konteksten kroppsøvlingsfaget foregår i som annerledes enn den teoretiske undervisningen. Barna får være sammen på nye måter. De får være mer frie, og på den måten oppstår sosiale relasjoner. Dersom eleven som har CP tas ut, mister de denne muligheten. Fysioterapeut 2 vektlegger i tillegg viktigheten av at funksjonsfriske barn ser at man stiller krav til barn med CP. Samtidig er det viktig for disse barna å vise sine ferdigheter.

«Min erfaring fra barneskolenivå er at de er inkluderende så lenge det blir lagt opp til at de skal være det» - Fysioterapeut 1.

I samtlige intervjuer fremkommer det at inkludering bør etterstrebes der det vil være hensiktsmessig for barnet. På spørsmål om tilrettelegging kan oppleves som negativt for de funksjonsfriske barna, kommer det et kontant nei.

«Jeg holder en knapp på at man prøver å holde de med så lenge som mulig, og prøver å jobbe hele tiden med at dette er en naturlig del av samfunnet. At vi er forskjellige og at man skal få være med på det nivået man er. Så lenge de får lov til det og de ikke føler at de ikke mestrer noen ting, så tror jeg de fleste har glede av å være aktive» - Fysioterapeut 1.

At noen elever kan oppleve et tilpasset opplegg som frustrerende er ikke uvanlig, men fysioterapeut 1 fremhever viktigheten av at barna tidlig lærer at vi er forskjellige og har ulike behov. Informantenes budskap er at man skal fremme mangfold og ikke la annerledesheten bli for stor. Kroppsøvlingslæreren trekker frem at å jobbe med klassen som helhet vil være

hensiktsmessig for å se muligheter i mangfoldet. De andre elevene kan være kreative og finne løsninger på hvordan leker og aktiviteter kan gjøres på nye måter.

*«(...) lærer og elev kan ha svært ulik oppfattelse av hva deltakelse er for den enkelte»
- Fysioterapeut 2*

Kroppsøvlingslæreren påpeker at for å kunne fasilitere til inkludering må læreren legge til rette for dette. Informanten har erfaringer med at mange lærere er redde for å feile overfor barna. H*n foreslår derfor at man må snakke med eleven. Gjennomgående i intervjuene er viktigheten av kommunikasjon. Man bør kartlegge hva som er deltakelse for barnet, og hva som skal til for at de blir inkludert. Fysioterapeut 1 hevder at dersom det er god kommunikasjon mellom barn og lærer vil eleven føle seg inkludert, selv om vedkommende ikke deltar 100% i kroppsøvingstimene.

4.4 Tverrfaglig samarbeid

«[Fysioterapeuter og kroppsøvlingslærere] kan forskjellige ting som henger så godt sammen» - Kroppsøvlingslæreren.

Ingen av informantene er fremmed for et tverrfaglig samarbeid mellom fysioterapeuter og kroppsøvlingslærere, men poengterer samtidig at det foreligger et forbedringspotensial. I intervjuene kommer det frem at fysioterapeuter kommer med tips og råd, samt instruerer og veileder ved forespørslser. Det er stort sett det tverrfaglige samarbeidet som finnes i dag. Informantene våre antar at behovet for dette er større enn forespørslene tilsier.

Fysioterapeut 1 informerer i tillegg at når h*n treffer på et barn med CP som ikke deltar i kroppsøvingstimene, ønsker h*n en dialog med den aktuelle læreren. Dette gjøres gjerne gjennom en tverrfaglig ansvarsgruppe, hvor det ikke er en selvfølge at kroppsøvlingslæreren er med. De to fysioterapeutene deler synspunktet om at kroppsøvlingslærere sin tilstedeværelse i slike grupper er viktig. Kroppsøvlingslæreren etterlyser å bli invitert inn. Informanten påpeker at det er vanskelig å komme med sin faglige forståelse angående tilrettelegging når de ikke får ta del i samtalen.

Fysioterapeut 2 har tidligere holdt kurs med tematikken tilrettelegging, deltakelse og inkludering for kroppsøvingslærere. Disse ble startet opp fordi vedkommende fikk flere henvisninger om elever kunne få fysioterapi i stedet for kroppsøving. Kursene var primært praktiske, men inneholdt også teori om ulike funksjonsnedsettelse. Det ble satt søkelys på hvordan kroppsøvingstimen kunne bli tilrettelagt knyttet opp mot kompetansemålene. Fysioterapeuten bekrefter at det var stor etterspørsel, og angir å ha fått gode tilbakemeldinger. H*n forteller at behovet for slike kurs fremdeles er til stede.

«[Fysioterapi og kroppsøving] kan komplimentere hverandre» - Kroppsøvingslæreren.

Alle de tre informantene er åpne for et tverrfaglig samarbeid, men understreker at det ikke må handle om å vise hvem som er best. Målet med samarbeidet bør være å sikre at barnet får så godt tilrettelagt undervisning som mulig. Kroppsøvingslæreren er ikke negativ til veiledning fra fysioterapeut. Informanten presiserer at kroppsøvingslærere mangler spesifikk kunnskap om CP, og at et samarbeid med fysioterapeuter kan øke kompetansen på området. Fysioterapeuter ønskes velkommen inn i skolen. Fysioterapeutene, på sin side, ser positivt på en større involvering i undervisningen.

«Vi må ikke være redde for å trenge oss på i kroppsøvingstimen» - Fysioterapeut 2.

Informanten utdyper at fysioterapeuter sitter på kunnskap og kompetanse som kan bidra til å sikre deltakelse i større grad. Fysioterapeut 1 understreker at forholdene må legges til rette for å sikre et godt tverrfaglig samarbeid. Informanten foreslår at det opprettes tverrfaglige grupper hvor fysioterapeuter og kroppsøvingslærere samles og diskuterer aktuelle kasuistikker. På denne måten kan profesjonene komme med sine synspunkt og sin kompetanse. Samlet sett vil et tverrfaglig samarbeid mellom fysioterapeuter og kroppsøvingslærere komme barna til gode.

5.0 Drøfting

I dette kapitlet drøftes resultatene opp mot teori beskrevet i teorikapitlet.

Problemstillingen vår «Hvordan erfarer fysioterapeut og kroppsøvingslærer at

kroppsøvfaget fungerer for barn med CP i barneskolen, og kan et tverrfaglig samarbeid føre til en bedring?» står i sentrum for drøftingen.

5.1 Erfaringer med kroppsøvfaget

5.1.1 Et lavere aktivitetsnivå

Både teori og resultater viser at barn som har CP har et lavere aktivitetsnivå sammenlignet med jevnaldrende funksjonsfriske barn (Johansen et al., 2021, s 1). En av årsakene til dette kan være at CP er en tilstand som går utover den motoriske funksjonen (Gjerstad et al., 2020). Johansen et al. (2017, s. 505) angir at regelmessig trening er grunnleggende for at barn med CP skal kunne opprettholde så høyt funksjonsnivå som mulig.

Det er nødvendigvis ikke slik at barn med CP har et lavere aktivitetsnivå etter eget ønske. En studie støtter denne påstanden, og formidler at disse barna er aktive og engasjerte, og deler et ønske om å delta i fysiske aktiviteter på skolen og fritiden (Svendby, 2013, s. 214).

Resultatene våre at samfunnet, omgivelsene og de voksne rundt barna begrenser mulighetene for fysisk aktivitet. Dette bekreftes av en pågående studie som påpeker at omgivelser og mangel på muligheter fungerer som en barriere for å være aktiv (Johansen et al., 2021, s. 1-2). Den samme studien trekker frem at mestringsfølelse, inkludering, glede og muligheter er faktorer som legger til rette for fysisk aktivitet. Resultatene våre stemmer overens med dette. De belyser at dette er faktorer som bør fremmes.

5.1.2 Det blir ikke tilrettelagt

Man ser for øvrig at barn med CP deltar mindre i skoleaktiviteter (Tøssebro & Wendelborgs, 2014, s. 61). Mangel på tilrettelegging kan være forklaringen, noe som imidlertid strider mot Opplæringsloven § 2-1 som fastslår at alle barn i den norske skolen har en lovpålagt rett til tilpasset opplæring (Lovdata, 1998). En av årsakene til mangelfull tilrettelegging kan være kroppsøvfagets oppbygging. Den forrige læreplanen i kroppsøving begrenset muligheten for et inkluderende læringsmiljø, noe som skapte utfordringer for barn med funksjonsnedsettelse (Svendby, 2013, s. 102).

Før den nye læreplanen trådte i kraft i 2020, hadde kroppsøving et stort idrettsfokus som verdsette en bestemt evne, ferdighet og kropp (Svendby, 2013, s. 115). Førstemanuensis

Øyvind Standal underbygger påstanden ved å belyse at dette har bidratt til å gjøre kroppsøving til et mindre inkluderende fag (NIH, 2015). Endringene som har skjedd det siste året har ført til at idrett og prestasjon vektlegges i mindre grad, og bevegelsesaktivitet, lek og øving har overtatt.

Elevene skal utvikle forståelse for at alle elever har ulike forutsetninger og muligheter, og anerkjenne forskjellighet ved å inkludere alle (Utdanningsdirektoratet, 2019). Dette er en utvikling som kroppsøvingslæreren anser vil redusere skillet mellom de med og uten fysiske utfordringer, da det vil gjøre det enklere å inkludere alle i kroppsøvingstimene.

Informantene våre hevder at tilrettelegging krever god kjennskap til det som står i læreplanen, og det trekkes frem at lærerne ikke har noen argument for å ekskludere barna dersom de følger den nye læreplanen. Fysioterapeut 2 erfarer likevel at noen kroppsøvingslærere har et gammeldags syn på faget. Dette kan føre til at idrettsfokuset blir stående.

En annen årsak til manglende tilrettelegging kan være at kompetansen til lærerne er for dårlig, en påstand som støttes av både teori og resultatene våre. Statistikken presenterer at omtrent 55% av kvinnelige og 30% av mannlige kroppsøvingslærere mangler studiepoeng i faget (Perlic, 2018/19, s. 44). Dette strider mot opplæringsloven § 1-3 om at undervisere skal ha relevant kompetanse i fagene de underviser i (Lovdata, 1998). Mange kroppsøvingslærere har aldri selv erfart utfordringer med å være i fysisk aktivitet, noe som kan gjøre det vanskelig å se situasjonen fra barnas perspektiv (NIH, 2015). Det er i tillegg store variasjoner i hvilken grad kroppsøvingslærere har erfaringer med barn som har CP, noe som kommer frem i resultatdelen.

Det må imidlertid fremheves at det finnes dyktige kroppsøvingslærere uten formell kompetanse. I resultatene poengteres det at både kompetanse og kunnskap kan være på plass, men at mangel på tid og ressurser kan gjøre det utfordrende å tilrettelegge. Videre belyser vår teori og resultatdel at kroppsøvingslærerne som utdannes per i dag uteksamineres med god kunnskap om tilrettelegging. Norges Idrettshøyskole har som mål å gjøre fremtidens lærere mer bevisste på grupper som lett kan føle seg ekskludert fra tradisjonell kroppsøving (NIH, 2015). Det vektlegges i resultatdelen at fokuset i

undervisningen er tilpassing og tilrettelegging for å sikre deltakelse for alle barn. Studentene får utforske hvordan det er å ha en funksjonsnedsettelse, og blir på den måten mer bevisste på elevgruppen. Det må dessuten påpekes at det undervises svært generelt om funksjonsnedsettelse og diagnoser på studiet. Undervisningen om diagnoser som CP er mangelfull og uten dybdelæring. I tillegg vil nyutdannede kroppsøvingslærere nødvendigvis ikke søke jobb i barneskolen, en påstand som har grunnlag i både teori (Perlic, 2018/19, s. 44) og resultatene våre.

5.1.3 Å bli tatt ut av undervisningen

Det kommer som kjent frem at barn med CP ofte tas ut av klassen for å drive med alternativt opplegg eller få fysioterapi. Denne metoden er informantene våre er sterkt uenige i, et synspunkt som støttes av teorien vi har anvendt (Soulié, 2013). Det er også en fremgangsmåte som barna selv misliker. Svendby (2013, s. 214) bygger opp under dette ved å vise til at disse barna deler et ønske om å delta i kroppsøvingen på skolen. Spørsmålet blir da hvorfor inkluderes de ikke i undervisningen?

Lite kunnskap om problemene og diagnosen belyses i teorien som en årsak til at elevene tas ut (Brattenborg & Engebretsen 2013, s. 179). Påstanden bekreftes av informantene våre som angir at ved manglende kunnskap vil det gjerne oppleves som en lettelse at eleven tas ut. Det er viktig å påpeke at resultatene våre imidlertid også viser at mange lærere erfarer at de har kompetansen til å inkludere barna i undervisningen, men at de ikke tas med i avgjørelsen om barnet får delta eller ikke.

Det er ikke bare manglende kunnskap om gjør at barn med CP tas ut av timene. Brattenborg & Engebretsen (2013, s.179) peker på at de ofte tas ut fremfor at det søkes om ekstra ressurser. Dette underbygges av resultatene våre, hvor det kommer frem at både kunnskap og kompetanse kan være på plass, men at ressurser ikke er tilgjengelige.

Deltakelse i kroppsøving er viktig, noe Soulié (2013) tar opp. Hun antar at Süleyman ville hatt mulighet til å gjenvinne tidligere funksjon, dersom han hadde vært fysisk aktiv i kroppsøvingstimene med klassen kort tid etter operasjonen. Dessuten presiserer teorien vår at å bli tatt ut av klassen har en negativ effekt på elevenes sosiale deltakelse på skolen

(Tøssebro og Wendelborg, 2014, s. 69). Tilstedeværelse er viktig for å kunne bli en del av det sosiale nettverket. Den fysiske integreringen er en forutsetning for den sosiale integreringen (Tøssebro og Wendelborg, 2014, s. 60). Dette finner vi støtte for i resultatene våre.

Kroppsøvingslæreren påpeker at oppbyggingen av kroppsøvingsfaget lar elevene være mer frie sammenlignet med skriftlige fag. Dette fører til at barna får være sammen på andre måter og at sosiale relasjoner oppstår. Når eleven med CP tas ut av timen, mister de denne muligheten.

Man bør derfor tilstrebe å inkludere alle i kroppsøvingstimene. Et inkluderende miljø vil lære elevene å godta sine sterke og svake sider, samt at det vil bidra til å utvikle kompetanse innen flere områder. Det blir på den måten normalt at man mestrer forskjellig og lærer i ulikt tempo (Brattenborg & Engebretsen, 2013, s. 178). Dette finner vi støtte for i resultatene våre, hvor kroppsøvingslæreren understreker viktigheten av en inkluderende skole. Det vil bidra til å fremme mangfold og minske annerledesheten. Inkludering handler tross alt om å gi alle elevene en reell mulighet til å delta i det faglige og sosiale fellesskapet i klassen (Statped, 2020).

5.1.4 Hvordan inkludere og sikre deltakelse?

Det finnes mange innfallsvinkler på hvordan tilrettelegge kroppsøvingstimene for å sikre inkludering og deltakelse. Dette ses i både teori- og resultatdelen. Å starte tidlig med et inkluderende læringsmiljø er grunnleggende for å sikre deltakelse (Tøssebro og Wendelborg, 2014, s. 69). Fysioterapeut 1 støtter dette ved å understreke viktigheten av at barna fra tidlig alder lærer at vi er forskjellige.

Informanten erfarer at barn i barneskolen er inkluderende når det blir lagt opp til det. Kroppsøvingslæreren erfarer at elever er kreative og kan finne løsninger på hvordan lek og aktivitet kan gjøres på nye måter slik at alle i klassen kan delta. Fysioterapeut 2 understreker at funksjonsfriske barn må se at man stiller krav til barn med CP, i tillegg til at barn som har CP må få vise sine ferdigheter. Dette kan ikke sikres dersom barna tas ut av undervisningen. Fysioterapeut 2 slår for øvrig fast at det må være lov å ta eleven ut av og til, men understreker at vedkommende må få et opplegg som samsvarer med læreplanen.

Informantene deler derimot synspunktet om at det mest grunnleggende prinsippet for å sikre deltakelse er å variere opplegget slik at det ikke blir for ensidig.

For å sikre deltakelse er kommunikasjon mellom lærer og elev et essensielt punkt. Det trekkes frem viktigheten av å kartlegge tidlig hva deltakelse er for det enkelte barnet for best mulig å tilfredsstille dets behov. Heggedal (2020, s. 62) angir at kommunikasjon med lærer har betydning for elevenes erfaring med kroppsøving. Opplevelsen av å ha en stemme inn i faget verdsettes, noe resultatene våre også hevder. Fysioterapeut 1 uttrykker at ved god kommunikasjon vil eleven kunne føle seg inkludert selv om vedkommende ikke deltar 100% i kroppsøvingstimene.

De politiske føringene og lovverket i skolen burde gjøre inkludering og deltakelse for denne elevgruppen mindre komplisert. Dersom skolen fulgte disse, ville lærerne ha brukbar kompetanse og ved manglende kunnskap fått støtte av andre yrkesgrupper (Lovdata, 1998; Utdanningsdirektoratet, 2018). Barna i den norske skolen har krav på tilpasset undervisning utfra sine forutsetninger (Lovdata, 1998). De skal inkluderes i skolen og gis mulighet til å delta i kroppsøving på lik linje med medelevene. Resultatene våre viser derimot at det ikke fungerer slik i praksis.

5.2 Tverrfaglig samarbeid

5.2.1 Manglende kunnskap

Det kommer som nevnt frem at mangel på kunnskap og kompetanse er en av årsakene til at det ikke tilrettelegges, og at barn med CP tas ut fremfor å inkluderes i kroppsøvingstimene. I tillegg presiserer kroppsøvingslæreren at kroppsøvingslærere mangler spesifikk kunnskap knyttet til CP, og at fysioterapeuter kan være med å sikre den kunnskapen. Fysioterapeut 2 støtter påstanden ved å presisere at fysioterapeuter har kunnskap og kompetanse som kan bidra til å sikre deltakelse i kroppsøving. Resultatene våre viser at et tverrfaglig samarbeid vil gagne barna. Teorien vi har anvendt underbygger dette, hvor det kommer frem at en tverrfaglig skolehelsetjeneste med fysioterapeut, kan bidra til å motvirke frafall i kroppsøvingstimene (Hovden, 2016). Man kan derfor sette spørsmålsteget ved hvorfor det er så få fysioterapeuter ansatt i barneskolen (Helsedirektoratet, 2016, s. 34).

5.2.2 Fysioterapi og kroppsøving

Det vektlegges i resultatene at fysioterapi og kroppsøving er to ulike profesjoner. Teorien vår (Soulje, 2013) poengterer at mens fysioterapibehandling fokuserer på kroppens funksjonsfeil og behandling, vil kroppsøving sentrere rundt det morsomme og utfordrende ved aktiviteten. Kroppen utfordres gjennom aktivitet og lek slik at den utvikles i flere funksjonelle områder. Man kan derfor se på kroppsøving som et fellesskap, hvor elevene er i fysisk aktivitet sammen, mens fysioterapi ofte er mer individuelt med en til en behandling. De to profesjonene kan imidlertid komplimentere hverandre, noe resultatdelen vår viser. Fysioterapeutens kompetanse om diagnoser og funksjon kan med kroppsøvingslærerens kunnskap om tilrettelegging bidra til større grad av inkludering og deltakelse i kroppsøvingstimene.

5.2.3 Hvordan samarbeide?

Teorien vår kartlegger at det er få fysioterapeuter i skolen, til tross for at de ønskes velkommen inn av Helse- og omsorgsminister Bent Høie (Regjeringen, 2016). Hutzler og Barak (2017) fastslår at fysioterapeuter kan være en nyttig ressurs i skolen. De kan gi informasjon og veiledning i hvordan man kan inkludere barn med CP. Opplæringslovens formålsparagraf underbygger dette, og slår fast at lærere kan få god støtte av andre yrkesgrupper til å gi eleven den hjelpen de trenger (Utdanningsdirektoratet, u.å.). Ingen av informantene våre er fremmede for et tverrfaglig samarbeid, men de understreker at det foreligger et stort forbedringspotensial.

I studien fra Israel anbefales en samhandling mellom fysioterapeuter og kroppsøvingslærere, og den foreslår at lærere kan delta på kurs, holdt av fysioterapeuter, for å lære hvordan man kan imøtekomme barn med for eksempel CP (Hutzler, Y. & Barak, S., 2017). Et slikt kurs har fysioterapeut 2 tidligere holdt, og hvorfor vedkommende har sluttet med det kommer ikke frem. Det bemerkes at etterspørselen var stor, og at behovet for slike kurs fremdeles er til stede. Fysioterapeut 1 etterlyser tverrfaglige grupper hvor de to yrkesgruppene kan møtes og utveksle erfaringer. Heggedal (2020, s. 77) understreker viktigheten av lærernes evne til å tilrettelegge faget slik at barna kan delta ut fra sine forutsetninger. Dette kan forbedres ved et tverrfaglig samarbeid mellom fysioterapeut og kroppsøvingslærer.

6.0 Konklusjon

Denne oppgaven belyser erfaringene to fysioterapeuter og en kroppsøvingslærer har med kroppsøvingsfaget når det gjelder barn med CP i barneskolen, og videre om et tverrfaglig samarbeid mellom de to profesjonene kan føre til en bedring.

Resultatene våre, sammen med teorien, viser at mangel på kunnskap er den største årsaken til at manglende tilrettelegging, og dermed deltakelse i kroppsøving, uteblir for barn som har CP. I tillegg er en idrettsfokusert kroppsøving en medvirkende faktor til at de ekskluderes, til tross for ny læreplan som vektlegger bevegelsesaktivitet, lek og øving fremfor idrett og prestasjon. Et tverrfaglig samarbeid mellom fysioterapeut og kroppsøvingslærer beskrives i oppgaven som en mulig løsning på dette. Fysioterapeutens kunnskap om diagnose og funksjon sammen med kroppsøvingslærerens erfaringer med tilrettelegging i faget, vil kunne øke kunnskapen og kompetansen for å inkludere barn med CP. Dette vil, viktigst av alt, gi disse barna en større mulighet til å delta i kroppsøvingstimene.

Referanseliste

Bokmålsordboka. (2021). *Deltakelse*. Universitetet i Bergen og Språkrådet.

<https://ordbok.uib.no/deltagelse>

Engbretsen B. & Brattenborg, S. (2013). *Innføring i kroppsøvingsdidaktikk*. (3. utg.)

Cappelen Damm As

Eriksen, T.B. (2012, august) Funksjonshemmende, kroppsøving og tilpasset opplæring i skolen. *Spesialpedagogikk, 2012 (07)*

<https://core.ac.uk/download/pdf/35074034.pdf>

Folkehelseinstituttet. (2019, 23. august). *Cerebral parese (CP)*. FHI.

<https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/psykisk-helse-barn-unge/cerebral-parese/>

Gjerstad. L., Seip, M.F., & Faiz W.F. (2020, 21. desember). *Cerebral Parese*. SML

https://sml.snl.no/cerebral_parese

Heggedal, J.H. (2020) *Elever med funksjonshemming sine erfaringer med kroppsøvingfaget: En kvalitativ, fenomenologisk studie* [Masteroppgave, Norges idrettshøgskole].

Helsedirektoratet. (2016, oktober) *Kartlegging av årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten* (IS-2543)

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kartlegging-av-arsverk-i-helsestasjons-og-skolehelsetjenesten/Kartlegging%20av%20årsverk%20i%20helsestasjons-%20og%20skolehelsetjenesten.pdf/_attachment/inline/d51d1c70-b201-49f8-a70f-5aa47ab4c35d:ab599975aadfce8b89db06e11fe2b2624b38af92/Kartlegging%20av%20årsverk%20i%20helsestasjons-%20og%20skolehelsetjenesten.pdf

Helsedirektoratet. (2018, 17. januar). *Tverrfaglig samarbeid som grunnleggende metodikk i oppfølging av personer med behov for omfattende tjenester*. Helsedirektoratet.

<https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/oppfolging-av-personer-med-store-og-sammensatte-behov/strukturert-oppfolging-gjennom-tverrfaglige-team/tverrfaglig-samarbeid-som-grunnleggende-metodikk-i-oppfolging-av-personer-med-behov-for-omfattende-tjenester>

Helsedirektoratet. (2019, 29. april) 1. *Fysisk aktivitet for barn og unge*. Helsedirektoratet.

<https://www.helsedirektoratet.no/faglige-rad/fysisk-aktivitet-for-barn-unge-voksne-eldre-og-gravide/fysisk-aktivitet-for-barn-og-unge#barn-og-unge-bor-vaere-i-fysisk-aktivitet-minimum-60-minutter-hver-dag>

Hovden, K. (2016, 12. mai). *Døra er åpen, vi må våge å gå inn*. Fysioterapeuten.

<https://fysioterapeuten.no/nff-organisasjon-skole/dora-er-åpen-vi-må-våge-å-gå-inn/112267>

Hutzler, Y. & Barak, S., (2017, september) *Self-efficacy of physical education teachers in including students with cerebral palsy in their classes*.

<https://www.sciencedirect.com/galanga.hvl.no/science/article/pii/S0891422217301786#>

Jacobsen, D. I. (2015). *Hvordan gjennomføre undersøkelse: innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (3. Utgave). Cappelen Damm Akademiske.

Jacobsen, D., Kjeldsen, S.E., Ingvaldsen, B., Buanes, T., og Røise, O., (2007) *Sykdomslære: indremedisin, kirurgi og anestesi* (3. utg.) Gyldendal.

Johansen, M., Rasmussen, H.M., Lauruschkus, K., & Laugesen, B. (2021, 23. mars).

Measurement of physical activity in children and adolescents with cerebral palsy: a scoping review protocol.

https://journals.lww.com/jbisrir/Abstract/9000/Measurement_of_physical_activity_in_children_and.99697.aspx

Malterud, K. (2018). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4. utg.)

Universitetsforlaget.

Norges Idrettshøyskole. (2015, 01. juli). *Hva er egentlig inkluderende kroppsøving?* NIH.

<https://www.nih.no/om-nih/aktuelt/nyheter/2015/juli/hva-er-egentlig-inkluderende-kroppsoving/>

Opplæringslova. (1998). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (LOV-1998-07-17-61). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61>

Oslo universitetssykehus. (2020, 17. november). *Cerebral parese (CP) hos barn og ungdom*. Helsenorge. <https://www.helsenorge.no/sykdom/hjerne-og-nerver/cerebral-parese-barn-og-ungdom/>

Perlic, B. (2018/2019). *Lærerkompetanse i grunnskolen*. SSB. (ISBN 978-82-537-9945-2) <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/attachment/391015?ts=16b93d5e508>

Regjeringen. (2016, 12. august). *135 flere årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten*. Regjeringen. <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/135-flere-arsverk-i-helsestasjons--og-skolehelsetjenesten/id2508968/>

Soulié, T. (2013). *Ulidhed i sundhed – Casen Süleyman*.

Statped. (2020, 13. november) *Hva er inkludering?* Statped. <https://www.statped.no/temaer/inkludering/hva-er-inkludering/>

Stensæth, K. & Jenssen, D. (2016). «Deltakelse» - en diskusjon av begrepet. Skriftserie fra Senter for musikk og helse, vol. 9 (2016:4). https://nmh.brage.unit.no/nmh-xmlui/bitstream/handle/11250/2445645/Stensaeth_og_Jenssen_Deltagelse_diskusjon_av_begrepet.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sunnaas Sykehus. (2019, 7. april), *Kroppsøving i Skolen*. Sunnaas Sykehus. <https://www.sunnaas.no/fag-og-forskning/kompetansesentre-og-tjenester/trs-kompetansesenter-for-sjeldne-diagnoser/lover-rettigheter-og-tjenester/skole-og-utdanning/kroppsoving-i-skolen>

Svendby, E. B. (2013). *Jeg kan og jeg vil, men jeg får det ikke til: En narrativ studie om barn*

og unges erfaringer med kroppsøvningsfaget når de har en sjelden diagnose (fysisk funksjonshemming) [Doktorgradsavhandling, Norges Idrettshøgskule]

<https://nih.brage.unit.no/nih-xmloi/bitstream/handle/11250/171353/Svendby2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Thornquist, E. (2018). *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori*. (2. utg.) Fagbokforlaget.

Tøssebro, J. & Wendelborg, C. (2014). *Oppvekst med funksjonshemming: familie, livsløp og overganger*. Gyldendal Akademiske.

Utdanningsdirektoratet. (2019, 18. November). *Hva er nytt i kroppsøving?*

Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/lareplanverket/fagspesifikk-stotte/nytt-i-fagene/hva-er-nytt-i-kroppsoving/>

Utdanningsdirektoratet. (u.å). *Gyldighet og innføring - Læreplan i kroppsøving*.

Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/lk20/kro01-05/gyldighet-og-innfoering>

Utdanningsdirektoratet. (u.å). *Overordnet del: undervisning og tilpasset opplæring*.

Utdanningsdirektoratet. <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.2-undervisning-og-tilpasset-opplaring/>

World Health Organization. (2020, 26. november). *Physical Activity*. WHO.

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>

Vedlegg

Vedlegg 1: Samtykkeskjema fysioterapeuter

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Hvordan sikre deltakelse i kroppsøvingstimer for barn med CP»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan fysioterapeuter kan bidra med å sikre deltakelse i kroppsøvingstimer for barn med CP i barneskolealder. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Vi ser på det som interessant å se på kunnskapen som ligger til grunne når det kommer til tilrettelegging i kroppsøving for denne målgruppen, og om kompetansen rundt dette er tilfredsstillende for å sikre best mulig deltakelse. Videre ønsker vi se samhandling mellom fysioterapeut og kroppsøvingslærer, og hvordan vi som fysioterapeuter kan bidra i større grad til å sikre nødvendig kompetanse når det kommer til tilrettelegging og deltakelse i kroppsøvingstimer. Dette prosjektet vil utgjøre bacheloroppgave i fysioterapi.

Vi påpeker at opplysningene som samles inn skal ikke brukes til andre formål enn skissert i dette prosjektet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du spørres om å delta i prosjektet fordi du som fysioterapeut har erfaring på dette området og med denne pasientgruppen.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at jeg/vi vil gjennomføre et intervju med deg. Det er utarbeidet en intervjuguide som omhandler spørsmål om dine erfaringer om det aktuelle tema, om hva slags tilrettelegging som trengs og hvordan vi som fysioterapeuter kan bidra med dette. Det vil ta deg ca. 30-45 min. Det tas lydopptak og notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun vi som studenter vil ha tilgang til dataene.

Lydopptaket vil lagres i passordbeskyttet pc, og slettet etter transkripsjon. Navn og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres innelåst og adskilt fra øvrige data.

Ingen vil kunne gjenkjenne deg i den skriftlige teksten.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres i bacheloroppgaven, alle andre data slettes når bacheloroppgaven godkjennes (etter planen i juni 2021).

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Bachelorstudenter:
- Veileder:
- Høgskulen på Vestlandet ved prosjektansvarlig førsteamanuensis Mona K. Aaslund, mokra@hvl.no
- Vårt personvernombud: Trine Anniken Larsen, personvernombudet@hvl.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

(Veileder og lærer ved fysioterapeututdanningen)

(Studenter)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 2: Samtykkeskjema kroppsøvlingslærer**Vil du delta i bachelorprosjektet***«Hvordan sikre deltakelse i kroppsøvlingsstimer for barn med CP»?*

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan fysioterapeuter kan bidra med å sikre deltakelse i kroppsøvlingsstimene for barn med CP i barneskolealder. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Vi ser på det som interessant å se på kunnskapen som ligger til grunne når det kommer til tilrettelegging i kroppsøving for denne målgruppen, og om kompetansen rundt dette er tilfredsstillende for å sikre best mulig deltakelse. Videre ønsker vi se samhandling mellom fysioterapeut og kroppsøvlingslærer, og hvordan vi som fysioterapeuter kan bidra i større grad til å sikre nødvendig kompetanse når det kommer til tilrettelegging og deltakelse i kroppsøvlingsstimene. Dette prosjektet vil utgjøre bacheloroppgave i fysioterapi.

Vi påpeker at opplysningene som samles inn skal ikke brukes til andre formål enn skissert i dette prosjektet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Høgskulen på Vestlandet er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du spørres om å delta i prosjektet fordi du underviser i tilpasset opplæring i kroppsøving og idrettsfag, og vi ønsker å ha med ditt perspektiv i oppgaven vår.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet innebærer det at jeg/vi vil gjennomføre et intervju med deg. Det er utarbeidet en intervjuguide som omhandler spørsmål om dine erfaringer om det aktuelle tema, om hva slags tilrettelegging som trengs og hvordan vi som fysioterapeuter kan bidra med dette. Det vil ta deg ca. 30-45 min. Det tas lydopptak og notater fra intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrevet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Kun vi som studenter vil ha tilgang til dataene.

Lydopptaket vil lagres i passordbeskyttet pc, og slettet etter transkripsjon. Navn og kontaktopplysningene dine vil bli erstattet med en kode som lagres innelåst og adskilt fra øvrige data.

Ingen vil kunne gjenkjenne deg i den skriftlige teksten.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres i bacheloroppgaven, alle andre data slettes når bacheloroppgaven godkjennes (etter planen i juni 2021).

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Bachelorstudenter:
- Veileder:
- Høgskulen på Vestlandet ved prosjektansvarlig førsteamanuensis Mona K. Aaslund, mokra@hvl.no
- Vårt personvernombud: Trine Anniken Larsen, personvernombudet@hvl.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

(Veileder og lærer ved fysioterapeututdanningen)

(Studenter)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet [*sett inn tittel*], og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Intervjuguide fysioterapeut 1

Innledningsvis:

Takke for at informanten stiller opp. Gjennomgå kortfattet hva oppgaven handler om, og hva målet med oppgaven er. Spørre om tillatelse til å ta opptak.

Erfaring

- Hvilken erfaring har du med barn med CP?

Generelt om CP

- Hvordan er fysisk aktivitet for barn med CP?
- Hvordan legge best til rette for aktivitet og deltagelse for denne gruppen?

CP i forhold til gym

- Har du kontakt med barnas skole mtp tilrettelegging i gym?
- Kan alle barn med CP delta i ordinær gym på barneskolen?
  - Hva tenker du er de avgjørende faktorene for at de skal kunne delta?
- Hvor mye kan man tilpasse et opplegg før det går utover funksjonsfriske barn?
  - Når er det riktig å gi et eget opplegg?
  - Følger eget opplegg læreplanen?
- Hva tenker du er fordeler og ulemper ved å ha barn med CP sammen med funksjonsfriske barn?

Deltakelse

- Hvordan vet man at man har sikret deltagelse?
  - Har barna IP evt. andre konkrete mål man jobbet mot?
- Opplever du at barna ønsker å delta med resten?
- Tilpasse originalt opplegg mye eller gi eget opplegg?

Avslutning

- Ut ifra det vi har snakket om er det noe mer du vil tilføye til slutt?

Vedlegg 4: Intervjuguide fysioterapeut 2

Innledningsvis:

Takke for at informanten stiller opp. Gjennomgå kortfattet hva oppgaven handler om, og hva målet med oppgaven er. Spørre om tillatelse til å ta opptak.

Erfaring

- Hvilken erfaring har du med barn med CP?

Generelt med CP

- Hvordan er fysisk aktivitet for barn med CP?
- Hvordan legge best til rette for aktivitet og deltagelse?
- Hvordan tilpasse i forhold til grad av CP?

Utdype om kursene

- Vil du fortelle litt om kursene du holder?
- Hva er hovedmomentene i kursene du holder?
- Hvem deltar?
- Hva er målet med kurset?

CP i kroppsøving

- Kan alle barn med CP delta i ordinær gym på barneskolen?
  - Hva tenker du er de avgjørende faktorene for at de skal kunne delta?
- Hvor mye kan man tilpasse et opplegg før det går utover funksjonsfriske barn?
  - Når er det riktig å gi et eget opplegg?
  - Følger eget opplegg læreplanen?
- Hva tenker du er fordeler og ulemper ved å ha barn med CP sammen med funksjonsfriske barn?
- Hvordan vet man at man har sikret deltakelse?
  - Har barna IP evt. andre konkrete mål man jobbet mot?

Avslutning

- Ut ifra det vi har snakket om er det noe mer du vil tilføye til slutt?

Vedlegg 5: Intervjuguide kroppsøvingslærer

Innledningsvis:

Takke for at informanten stiller opp. Gjennomgå kortfattet hva oppgaven handler om, og hva målet med oppgaven er. Spørre om tillatelse til å ta opptak.

Erfaringer

- Hva erfaring har du med barn med CP?

Kroppsøvingsutdanningen

- Hvilken kunnskap sitter faglærer inn med i forhold til CP?
  - Generelt om tilpasning for barn med funksjonsnedsettelse.
- Hvordan forbereder *navn på høyskole* fremtidige kroppsøvingslærere på møtet med barn med funksjonsnedsettelse, f.eks. CP, ute i skolene?
- Føler du at kroppsøvingslærerne som utdannes ved *navn på høyskole* er godt nok rustet til å tilrettelegge for denne pasientgruppen?
- Hva står på pensum i forhold til tilrettelegging av kroppsøving?

CP i kroppsøving

- Hvordan foregår tilrettelegging av kroppsøving i praksis?
- Hva tenker du er fordeler og ulemper ved å ha barn med CP sammen med funksjonsfriske barn?
- Kan alle barn med CP delta i ordinær gym på barneskolen?
  - Utdype, komme med eksempler, kriterier
- Hva tenker du er de avgjørende faktorene for at de skal kunne delta?
- Hvor mye kan man tilpasse et opplegg før det går utover funksjonsfriske barn?
  - Når er det riktig å gi et eget opplegg?
  - Hensikt med eget opplegg
- Hvordan foregår tilrettelegging?
  - Møte med foreldre?
  - Tverrfaglig samarbeid?
- Har du personlig noen erfaringer du vil dele?
- Hvordan vet man at man har sikret deltakelse? (konkrete mål osv.)

Avslutning

- Ut ifra det vi har snakket om er det noe mer du vil tilføye til slutt?